

הלכות יום טוב סימן תקיד

ב' ל' לטות הגר (יג) כדי (ה) להרחיק השמן מן הפתילה, (יד) חשיב כפוי (טו) ואסור. ה' וכן אסור לקח פתילה מגר הדליק אפלו לתנה *בגר אחר, שהרי פשמוציאה (טז) *מקד הוא מכה אותה: הגה ומפר (יז) להוסיף (י) פתילות לגר דולק כדי שיעזיר הרבה (יח) *והכה במקרה (יט) פי ירש: ג' גר

ד משקא דהילא שם ח נראי' שם ו אר

שערי תשובה

במקרה לא נשאל לא הנהגה לכוף. ועני בירד סימן קי בדיני סיס בדיש"מ מקני סיס לצורך מכיש ספק אם יש כאן אסור. והעלה להחריף לכלל המכשיל פוסט טוב, ע"ש:

באר היטב

אחרים מפר לכות, מ"א. וע"ל סימן שלד סכ"ד דמבאר דבזמן הזה שאנו שרויים בין הגוים ויש חשש סכנת נפשות מפר לכות אפלו בשבת, ע"ש: (ה) להרחיק. זה מירי שישאר קוף ולא יחזר וינשא עליו השמן. וע"ל מנה באם מטה ומקשיף השמן קצת מן הפתילה כדי שיוכלו לאחוז בפתילה ולהוציאה קצת טפי טפה שהיתה תחלה חזין לשמן ואח"כ יחזר וינשא השמן אליה וזהו כדי שדולק נפה, מפר, ולא אמרנו שישאר השמן בתחלה ה"ל מכה, ט"ז, ע"ש: (ו) פתילות. והיה המפר לכפל גר שצנה כדי שישאר בקהרה, ע"ש. וכן מפר לטות בגר של שנה האש למטה קצת כדי שישאר השענה ויחזירנו למעלה וכן יעשה פעמים הרבה כדי שבעתה ישנה כל הנה, וכן בגר של חלב ומפר אפ"י שגם כפוי ע"י גוף הגר מ"מ מפר, דע"י הטנה זו הוא מקביר טפי ודמי למרבה בפתילות, ט"ז, ע"ש. ואכל בס"א אליה רבה חולק

באור הלכה

עינא שרי ביום טוב שני, הוא הדין לענין לכות הדלקה או לכות הגר מנהג משמיש הטטה דמפר, ענין שם, ובמפר קרבן ומנאל סביא דבריו וחלק עליו, ענין שם, ובמפר מפתח"ס בסימן חנו הביא גמ"פן שם דברי הר"ן שמלל כנה, וכתב דהטור וכן שאר הפוסקים חולקין עליו, וכן כתב שם בדרב"משה האר"ן, וגם ה"ס של שלמה קיסין לא האריך להשיג על דברי הר"ן בזה באות לא, ענין שם ומה שקכת באות ל' א"ל ביום טוב שני, צריך לומר אפלו ביום טוב שני, ובצאתי להתאריך בחתשיו שהביא דעות בזה ומכריע בדעת האוסרין, ענין שם, וגם הרשב"א, אף על"פ שהוא מהמקילין, סיס דראוי לחש ולאסור, ועל"כ בודאי מהנכון להחמיר בכל זה, אם לא באופן שקכת הסי"י אדם, הקמו שהעסקמיו לטעלה: * בגר אחר. אך כא דמלכא נקט, והוא הדין לאותו גר מפיא. ועל"כ הלאקפ"יין שצנה, בעת שמתמעט הנפט יש שפתינו להמיר השו"י"ף ומהלכה איתו מעט עם הפתילה וישפיקו לתוכו הנפט, צריכין על"פ פ"נים לזהר שלא יוציאו לגמרי הפתילה מן הנפט, וזהו בכלל מכה ואסור אפלו לדעת הסי"י בסעיף קטן ד, אלא הנהגה טובה קצה הפתילה בקצת הנפט שיש שם בשולי הלאק"י, ובאופן זה על"פ פ"נים לדעת הסי"י שרי, כמו שהעסקמיו במשנה ברורה: וגם באופן זה אין התר ברור כל"כ, דיש חולקין על דין הסי"י, כמו שקכתנו בשער הצי"ן, אכן יש עוד אחרונים דקומי בשיתרו, ועל"כ אין למחות ביד המקל"ן [וענין בשער הצי"ן שדין הסי"י גופא שהעסקמיו במשנה ברורה, יש סכרא להקל בלאו טעמו ועל"כ סמנו אותו להקל במשנה ברורה, מה שאין פן בלאמפ"י אין שן דבדא ו] דיש להם על מי לסמוך, אבל להנביא את הפתילה לגמרי מן הנפט בודאי אסור, כנ"ל, וכן אם פלה הנפט לגמרי ולא נשאר רק לחות הפתילה אז אין אסור בהנבחה קשהוה בליק: * מקד הוא מכה. ענין משנה ברורה כמה שקכתנו אם אינו יכול לאחוז בפתילה וכו', הוא מהסי"י, ויש שרוצים להורות מזה קלא בלאקפ"יין שצנה בעת הדלקה לעשות ביום טוב כמו בחל, שד"ך הוא להוציא הפתילה ולהדליקה ואחר"כ הנהגת הפתילה לתוכה על"י השו"י"ף הנעשה לזה ולהצמיד הנכבית על"י ואחר"כ מוציאה לחוץ, וטעמם, דאף שקכת הפתילה לתוכה מקטין סכור והוא בכלל מכה, מנין שהיא לתועלת שעל"י ד"י ויכל אחר"כ להגדיל האור, אבל באמת אינו כן, כי הוא ממש מני להדין שמוכא פ"נים, ומה שאמרו שהוא להוצלה, הלא אפשר לצמצם פתחלה להכניס לחוץ הפתילה, ולא להוציא הפתילה לחוץ להדליקה ואחר"כ להורידה ולהקשיבה לטטה, שנהו בכלל מכה, וכן נהגתי בעצמי, וצ"ל שבת קל"ד הקמשי המפרא' הסם לא אפשר הכא אפ"י: * והכה במהרה. ענין פאליה רבה ונהר"ש'לום שמשקפין על הרמ"א כמה שהוסיף כדי שיעזיר הרבה (יח) *והכה במקרה (יט) פי ירש: ג' גר לכבות, ואינו מפר אלא אם כפון ששאר הרבה אף המפילא יכה מהרה, וכן הביא האלה רבה בשם ספר המנהג, וכן הוכיחו מלשון הר"ן גופא דמקרי כשכפון בשביל להאיר, וכן מצאתי במאירי שאם מקבן למחר כפוי אסור: אלא דנראה דח"ל זה במהלכת התוספות תרא"ש, דלהתוספות, והנהגה הש"י מתירין דלקטן בסעיף ג, דמתירין להדליק גר שצנה הדליק באמצע אף שמכת כדי לקצרה ולהמיר כפוי, הוא הדין כנה, אבל להרא"ש דאסור שם, הוא הדין באן, וכן מוכח מאלה רבה ובאר הגר"א שד"ך זה הוא על"פ הש"י דלקטן, והנהגה נתבאר לקטן במשנה ברורה דיש לחש שם לדעת הרא"ש, ואם"כ גם כאן יש לחש לאסור אם כפון שיעזיר, ובפ"ט שהרבה דאשונים כתבו בפרוש לאסור בזה דשכפון לכות, וכנ"ל. ודע עוד, דהע"ז שהוציא

משנה ברורה

לעיל בסימן שלד סעיף כו, דבזמן הזה שאנו שרויים בין הגוים דיש חשש סכנת נפשות, מפר לכות אפלו בשבת: **ב' (יג) כדי להרחיק, רוצה לומר, והכה מה: (יד) חשיב כפוי, ואין צריך לומר שאסור (טו) להספק מן השמן שבגר שצנה שהוא דולק, דכיון שפסיד שמן מעט מהרה, על"י ד"י וזהו בזה אור"י קצת (טז) והרי זה כמכה: (טז) ואסור, תחילתו חלב או שצנה המנחת פנו, מפר לקח אמת מן החתיכות הרחוקות מן הפתילות, אחר שאין הפתילה יוצא צדן מהם כלל: (יז) ומ"א ושי"א: (יז) מקד הוא מכה, רוצה לומר, שמתמעט אורה על"פ פ"נים וחשיב כפוי, ומה מועיל שידליקנה אחר"כ. כמה דברים אמרנו, פשמוציאה לגמרי מן השמן, אבל מפר (יח) להוציא מקצתה העליון חוץ לשמן כדי שתאחז האור בזה המקצת שהוציא מן השמן וזהו הפתילה דולקת נפה: ואם אינו יכול לאחוז בפתילה להוציא מקצתה חוץ לשמן מחמת שהשמן סמוך מאד לאש הדולק, מפר להגביה הגר מעט כדי שישפלק השמן מעט לאחוריו ויכול לאחוז בפתילה ולהוציא מקצתה כדי שתאחז בה האור, ואחר"כ יחזר ויקרב השמן אל האש כמו שהנהג: (יז) להוסיף פתילות, והוא הדין (יט) דמפר לכפל גר שצנה הדליק את ראש הפתילות כדי שישאר במקרה: (יח) והכה במקרה. ענין כבאר הלכה, דאם כפון שיעזיר אורה, לאו לל"י עלמא הוא, ואינו אלא רק לדעת הש"י דלקטן בסעיף ג, ולפי מה שקכתנו שם דראוי להחמיר בזה, (כ) הוא הדין באן. אסור (כא) לחפם גר של**

תרחם: 1 מנחת נפט. 2 הכרתה - בג' 3 פתילה.

שער הצי"ן

(טו) לבלש. וענין פאליה רבה שהביא בשם אב"ה דאם לוקח שמן כדי ללכלל מפר, דכפוי זה לצורך אכל"י נפש הוא, אע"כ פ"ט דמפמה פוסקים לא משמע הכי, ענין שם, וצ"ל בפרוש רבנו חננאל דמשמע גם"כ ל' לאסור, וצריך עיון לביצה"ל: (יז) תוספות וגם של שלמה"ל: (יז) וצ"ל ברא"ש עוד טעם: (יז) הגר"ז ופ"ש: (יז) ט"ז. וטעמו, דכיון שבהנבחה זו אינו מכה לגמרי את אור הגר, שהרי מקצת הפתילה נשארה מנחת בחוף השמן, ועל"י הנבחה זו יוכל להכות את אורו יותר מן שהיתה מוקדם, לפיכך אין פאן חשש כפוי. ואף שהאלה רבה ותמר"משה חוככין בזה להחמיר, אבל השל"חן"עצ"י ששים והלמה ברורה ונהר"ז העתיקו דברי הסי"י להלכה, ולכן הנהגה כמותו אין למחות בידו, וגם לעניות דעתי יש לצדד להקל בזה מטעם אחר, דכיון שלא היה חולק יפה מפני שהפתילה לא יצאה מהשמן כי אם מעט ולא היה מקום לאחוז האור, ואם"כ כפ"י כפוי מעט לאחוריו נאמרו האור בפתילה נפה, ואם"כ כפוי זה מקביר הוא מכה, ודמי להא דצ"י"ף דמפר להסיר הפתם אף שהוא מכפוי מנין דעל"י ד"י ויבעיר הפתילה נפה, ורב הפוסקים סתמו שם פן להלכה, כמו שקכת האלה רבה שם: וד"י מוש"ל, דשם על"פ פ"נים מכה הוא וכן שפ"י וכלי מכה ויכלי עלמא מסמבר שרי, ולפי דברינו, אף אם לא יחזר ויקרב השמן להפתילה גם"כ אין לאסור, והסוגיא דק"ס שצנה וצ"ל ל' שצנה, מה שאין פן בזה דכפועלה זו גופא מקביר הוא ויכלי עלמא מסמבר שרי, שאין פן הכא: (יט) פג"אברהם: (כ) וימילא לכפל גר של שצנה הפתוח מק"ס גם"כ יש להחמיר: (כא) מנ"אברהם בסקנח"ו:

הלכות יום טוב סימן תקור

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה ויכבת]

דקטנט השענה וקבכה הוא¹⁹.

19) וכן לענין קירוב נרות יחד לצורך הברלה בליל יום טוב שחל במוצאי שבת, דעת הגר"י קמיעקי והגרש"ז אויערבך (יום טוב שני כהלכתו פ"א הע' טז) שיש להחזיק את שני הנרות זה ליד זה מבלי שיתחברו הלהבות, כיון שאם יחברו אותן קרוב הדבר שיכשלו באיסור כיבוי בכך שיגרמו לטפטוף שעוה, וכן החמירו בזה הגר"ש וואזנר (שם). מאידך, בשו"ת אגרות משה (אוי"ח ה"ה סי' כ אות ל) כתב שמותר לקרובם אף על פי שגורם להיתוך, מפני שהוא 'פסיק רישא דלא ניהא ליה, ואין דרך היתוך בכך, ואף אין כל תועלת בטיפת השעוה שנמסה, ועוד, שכיון שעושה כן כדי להאיר ועל ידי כך נהנים מהאור, נחשב הדבר כצורך אוכל נפש, שבו אין להתחשב בכך שנגרמת מלאכה אחרת, וכן נהג הגר"י קמיעקי (ארחות רבנו ה"ב עמ' קיא). וכן דעת הגר"ש אלישיב (יום טוב שני כהלכתו שם הע' טח) שצריך לקרוב את הלהבות של שני הנרות זו לזו, ואין חשש איסור בדבר, כיון שאין הדבר 'פסיק רישא' שהג"ר יטפטף, ובאיסור גרם כיבוי ביום טוב יש להקל, כיון שהכיבוי אינו אסור אלא מדרבנן, שהרי הוא מלאכה שאינה צריכה לגופה.

ולענין החשש שמא דפדדת הנרות לאחר הברלה נחשבת ככיבוי, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' תקב סי' ק"ט).

[משנ"ב סי' ק"כ]

ובין שעושה אינה נכר קבכה שיקבכה הפתילה קשהגוע לשם, אטור²⁰.

20) וכן כתב החזו"א (א"ח סי' לח סי' ז) להלכה, מפני שנתינת הנר בחול נחשבת כהעמדת מוציא בין השמן לפתילה, הנחשבת ככיבוי גמור.

ואם הקדמת הכיבוי לא תגרם לכיבוי הנר ביום טוב אלא רק במוצאי יום טוב, כתב האמרי בינה (דיני יום טוב סי' ט) שאינו נחשב כמכבה ביום טוב, וכן כתב הקובץ שעורים (ביצה אות נה) שהמסתפק מן השמן באופן זה אינו נחשב כמכבה בו ביום לדעת הרא"ש (שאלו לדעת התוס' אסור, משום שמכבה את אור הנר מיד ביום טוב). מאידך, השפת אמת כתב (ביצה בב, א) שמוסתבר להחמיר בזה, וכן צידד הגר"י קרליץ (חוט שני יום טוב פ"ג סי' ק"ד).

[משנ"ב סי' ק"ב]

תהי נק כקלל גרם כפוי ושרי²¹.

21) אמנם, הרמ"א לעיל (סי' שלד סכ"ב) כתב שרק במקום הפסד הותר גרם כיבוי, אכן, מבואר בשע"צ להלן (סי' לא) בשם המאמר מרדכי שרק בשבת לא הותר גרם כיבוי כשאינו במקום הפסד, אך ביום טוב מותר. והחזו"א (א"ח סי' לח סי' ז) כתב, שהרמ"א באן סבר שהיתוך דבר אינו אפילו גרם כיבוי, ולפיכך הותר.

[משנ"ב סי' ק"ג]

דנכנן לנקמיר קנעה ראשונה שאוסר קנה²².

22) ולהסיר מיכל נפט מתנור נפט בזמן שאין נוסף ממנו נפט לתנור, כדי למלאותו או כדי להפסיק את פעולת התנור משום שחם לו מדי, דעת הגר"ש אויערבך (שש"כ פ"ג הע' פג) שמותר, על כל פנים בשעת הצורך, ואינו דומה להיתוך נר של שעוה שהחמיר בו המשגיב כאן, כיון שהנפט אינו נכנס לתנור מאליו אלא זקוק לאירי כדי לדחוף אותו, ואינו דומה לנר שכבר מוכן

לבעירה. מאידך, בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"כ תשובה י) כתב שדין הסרת המיכל כדיון גרם כיבוי, שנחלקו בו השו"ע והרמ"א אם מותר או אסור (והחמיר בו המשגיב לכתחילה).

ולענין תנור הפועל על ידי טרמוסטט, האם מותר לסגור את הדלת שלו לאחר התצאת המאכל ממנו, כשעל ידי כך יגרם כיבוי לאש הבערת בתוכו לאחר זמן מועט, דעת הגר"ש אויערבך (שם פ"א הע' צג) שמותר, כיון שיש לסמוך על דעת הרבה פוסקים שהקלו בגרם כיבוי בבעון זה שאין רצונו בכיבוי אלא רק בטגירת הדלת והכיבוי אינו אלא 'פסיק רישא', והכיבוי עצמו אינו אסור מדאורייתא כיון שאינו עושה פחם, וגם האש אינה נכבית לגמרי אלא רק מתקטנת.

[ביה"ל ד"ה דבר]

ואף לדעת פ"ש פתחין יש להקטיד²³.

23) ולענין כיבוי להבת הגז על ידי מילוי סיר במים שיגלשו בשעת הרתיחה ויכבו את האש, הנחשב לגרמא, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"י סי' מב אות א) שאין לעשות כן, כיון שהוא גרם כיבוי בכונה. מאידך, בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"כ תשובה יא) כתב שמותר, מפני שלא החמירו הפוסקים בגרם כיבוי אלא באש שהאיסור לכבותה הוא מן התורה, אך לא באש הגז, שכיבויה אינו עושה פחם, ואינו אסור אלא מדרבנן, והוסיף, שמימי טוב להימנע מדויתור זה לכתחילה. ודעת הגר"ש וואזנר (לקט ה"ל יום טוב פ"ח הע' ט) שאין לעשות כן אם המטרה היא רק כדי לחסוך בגז, אך לעשות כן מחמת שחם מאד בבית, מותר, והגר"ש אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' כב אות ב, שש"כ פ"ג הע' טג) כתב שמותר לכבות כך, אך רק באקראי, כגון ששכח לכבות את הגז בערב יום טוב, ויש בזה הפסד ניכר, אך בקביעות לא, כיון שלא הותר להשתמש בדויתור של גרמא בקביעות, ובפרט שמבואר במג"א (סי' ה) שאין להתיר גרם כיבוי ביום טוב אלא במקום הפסד (וראה שע"צ (סי' לא)). וכיבוי שאינו נעשה באופן אקראי, כגון כשהדליק לכתחילה על מנת לכבות ביום טוב, אינו נחשב הפסד לענין זה, וכן דעת הגר"י קרליץ (לקט ה"ל יום טוב שם).

אכן, כשמכבה באופן זה, כתבו הגר"ש אויערבך (שם) ובשו"ת אור לציון (שם) שאסור למלאות בכלי זה מים כשאינו צריך את בישולם, כיון שנמשלם שלא לצורך (ראה שו"ע לעיל (סי' תקג סי' א)). וכן צריך להיזהר מאד בשעת הנחת הסיר המלא שלא יגלשו המים על ידי הוזתו ויכבו את האש.

ולענין חיבור הגז לשעון-גז ביום טוב כדי שיכבה את להבת הגז לאחר זמן, כתב בשו"ת אור לציון (שם) שיש להחמיר שלא לחברו, משום חשש תיקון כלי, כבעריכת שעון (ראה משגיב לעיל (סי' שלח סי' ט)). וכן דעת הגר"ש וואזנר (לקט ה"ל יום טוב עמ' בג) והגר"י קרליץ (שם פ"ח הע' יא) שאסור.

ולענין חיבור החשמל לשעון-שבת ביום טוב כדי שיכבה אותו לאחר זמן, דעת הגר"ש אויערבך (שש"כ שם הע' קט) שאסור, מפני שדומה הדבר להנחת נר בתוך מימ, שאסור בו הבה"ל (ד"ה דבר), ובשו"ת רובב מישורים (ח"א סי' פו אות ב) מבואר שאף ביום טוב שני אסור הדבר. מאידך, בשו"ת אור לציון (שם) כתב שמעיקר הדין מותר גם ביום טוב ראשון לעשות כן, ובפרט אם מכוננו בשעה שהחשמל אינו פועל, וביאר, שהזות הוויזים שבשעון המצוי בימינו אינה דומה לעריכת שעון, ואינה נחשבת כתיקון כלי, וסיים שלמעשה צריך עיון (וראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל (סי' רסה סי' ד"ה גרם כיבוי)).

הלכות יום טוב סימן תקיד קלג

של שעה שרוצה להדליקו ביום טוב וחס עליו שלא ישורף פלו, וכול (יט) לתן סביבו (כ) קדם (ו) שידליקנו (כא) *דבר המונע מלשורף בענין שיכבה כשיגיע שם: הגה (כב) ויש מתירין לחתך גר של שעה באור, דהינו (ס) *שמודליקים גם למטה כדי לקצרה, (כג) וכן נוהגין, אבל (כד) על ידי (ט) סבין אסור והגמי

באר היטב

בשנת דבר חזקה לה שרי, וכן משמע מלשוננו ומלשון הטור שלא כתב תחת קדם שידליקנה, משמע אפלו אחר שהדליקה שרי, ולכן כתב רמ"א ויש מתירין וכו', חפ"י אפ"קא קמיקא; ונתייבחה הנשאת אינה אסורה משום מקצה, שלא היה מקצה בהיש, ועוד, שהיה נכיל לגרם לו פבוי וא"כ לא אסח דעתה מנה, צ"י רש"י סימן רטו; והג"מ נ"ל דגר של מצה שהדלק בדי"ט אפי"פ שפכה אסור לתנות ממנו ולאכלו הואיל והקצה למצוהו כמו נז"ספה, עכ"ל מ"א: (נ) שמודליקים, פי בןקא כדי להדליק שמינין כאחד, אבל אם עושה כדי לגמק חלק הראשון שלא ידלק עד השני אסור, י"ש"ש, אבל מלשון רמ"א משמע דאפלו א"צ לשתייהן רק שעושה כדי לקצרה שרי, ולדעת זה פשיטא דשרי לתחב גר בחול אפלו הוא דולק, מ"א, וכ"כ הש"ח, ע"ש. ועי' סימן תצח ס"ק יח בתבתי בשם המ"א דאסור לתחב בחול דעושה גמא, ע"ש. וכן דעת הש"ח"ה, וט"ו טמיר בצורה קצת לתחב סגר אפלו בזמן, ע"ש: (ט) סבין, דמסקן מנא:

באור הלכה

מדיו זה דמטר להטות מעט גר הדולק כדי שתייך השענה ויתורנו למעלה, וכן יצאה כחה פעמים עד שיקלה וישורף במהרה, ולמד זה מרובי פתילות דמטיר רמ"א, חפ"י מה שכתבנו כאן שמכונן כדי שיקלה במהרה, גם שם אסור, כן נראה לי, וגם ראיתי באלה נכה ונתרשלוס וקמ"ר משה ומאמר מרדכי שיהיו דבריו, עין שם, והם הבינו בדבריו דקשמיטה גר מתיך מהשענה טפח לצרן, וכן בודאי אסור להרא"ש, דמשמע השענה ומכבה היא¹⁹; והמאמר מרדכי מצדד לאסור אף לדעת החוססות, דמקום מכה אורו על ידי ההשקה והמכה לארץ אלא שאחר כך מבעיר יורה, אכן אף אם נפרש דבריו באופן שאינו נתייך לארץ ורק שעל ידי ההשקה והמכה עלה השלכת וישורף מהר (וכמו שפוצא במאמר מרדכי בשם יש מפלשים), בפסוק אסור כיון שכתבנו בזה שהמכה מהר, וכו': * דבר המונע מלשורף, עין במשנה בריה שפכתנו בגון על ידי חול וכו' וכו'. ולענין למחב לתוך המים, דעת הש"ח דבמקום צרף קצת יש להקל, ועין בחמ"ד משה שחולק עליו, דבמים אינו נכנס בכלל מונע מלשורף אלא בכלל מקרב פבוי, כמבאר בסימן רסה באחרונים, עין שם, וכן בחמ"ד אדם בכלל זה גס"פ לא התיר זה רק לערוך דבר אחר וביום טוב שני של גליות, עין שם, וכן הגר"ז בסימן רסה בקט"ס אחרון מטיק שם לאסור משום דדבריו הם גר כמה פוסקים, עין שם, ורק אם הוא לצורך גדול מותר שם, עין שם טעמו [ובאלה נכה משמע דדעת הטנן אב"הם לשלל בזה, וחפשי לא מנאחי בו שום רגו זתה], ואף לדעת ח"ש מתירין יש להחמירם: * שמודליקים גם למטה כדי לקצרה, הנה מירבתי המגור אב"הם [וכפי מה שפירשו ספר"מגדים] משמע דלדעה זו שרי אפלו היכי שהחלק הפתוח אינו דולק אחר כך קל [וכגון ששבתה קצת באור ואחר כך מנתק אתו מחבריו]; ולא דמי להא דסעיף ח, דתתם פנתו לנשות הפתילה אחת פתים וכן אסור אלא אם כן צריך לשתייהן, אבל הכא שאין כיון אלא שיקבה פתיה, שרי אפלו בקהאי ננא, אבל מפמה אחרונים משמע

אסור לכלי עלמא לדעה ראשונה, מאחר שעושה מעשה בגוף דבר הנדלק כדי למהר פבוי, הרי בכלל מכבה: (כב) ויש מתירין לחתך וכו', הינו אפלו אחר הדלקה, וטעמם, דער באן (כט) לא אסור משום מכבה אלא במסתפק מן השמן שבנר בשעה שהיא דולק, ומשום שבשעה שמסתפק מכה אורו קצת, מה שאין כן בגר של שעה דבשעה שחותר למטה אינו נוגע זה להאור כלל ורק שאחר כך ימהר לקבות, וזהו רק בכלל גרם כבוי ושרי: (כג) וכן נוהגין, וכו'. (כט) אחרונים כתבו דנכון להחמיר בצורה ראשונה שאסור בדי"ט: (כד) על ידי סבין אסור, שעל ידי חתוכו עושה עוד פתילה להאיר, והרי בכלל תקון מנא (ל) אף על פי שאינו מכונן לקף:

שער הציון

(כז) ורצה לומר, לברך ענה דלא תקשי מטילת שאחזי בו האור ויש אוקרים דמטר לתן עליו משמן שיכבה כשיגיע להם, דשאני התם והטילת אינו מוכן להדלקה ומקרי זה ששפשיקו אינו נוגע בפדך הדולק, מה שאין כן בשענה [ספר"מגדים, לנש סברת הבית יוסף דתחמיר בשענה, עין שם: (כג) וכן הוא גס"פ דעת מהרש"ל בים של שלמה בכאור דברי הרא"ש, ונביאו העלתי שבת, וגם הבית מאיר מצדד בהמקור: (כד) ב"ח ותפארת שמהאל ושרי ופנ"ו אב"הם והגר"א ואלה נכה: (כז) אבל לתוך חול קשה אסור משום עשית גמא [מ"א בסמ"ח תצח ושי"א], ויענין לתחבו לתוך מים, עין בכאור תלכ"ה: (כז) אלהי רבה ופרי"ו קגדים וחי"אדם: (כז) אף דהש"ח לקמן בסעיף קטן י מצדד דהיכי דפשיק חלקי הנה נדלקים, אפלו לדעה הראשונה מפר, כרבה אחרונים חולקים עליו בזה [עין במאמר מרדכי וספר"משה, וכן מוכח מהגר"א דצ"ח על דין זה מה דלקמן סעיף ח וכתב מקום דלדעה ראשונה אסור זהו: (כח) מבאר בפוסקים: (כט) עלית שבת ואלה נכה, והוא גרע מהרש"ל בים של שלמה דלכתחלה יש לחש לדעת הרא"ש, ומלבד זה מציעי חברים לדעת הרא"ש דבבירא להו גס"פ דגנים פבוי אסור, דהנה הרשב"א ותמנה"ג והמאיר דאוסרין אף ברובי פתילות שבסעיף ב אם כוננו, אבל בחול למהר כבוי אף שמרבה אור, וכלי שכן בזה: (ל) ברי"מגדים:

הרהרם: 1 בין מהך (קליפס בלע"ז) הלופת את הפתילה ומכבה האש בהגיעה אליו.

עליו ואסור, ע"ש]. אסור לחמם גר של שעה לדברך במנוחה משום דהרי מקרה, כמי"ש סימן שיד, וכתב בס' הזכרונות דאסור לגע בשענה שמה וקמ"ס, כנה"ג סימן שיד, וכתב המ"א: ול"ג דכשפשיקו במנוחה לא הרי מריח, דמקרה חולדה המתקן, ואם אינו משפשוף לא הרי מריח, אלא דאסור לדבק גזנה שמה ויכח, אבל מקר לסלטלו דלא גוררין שמה וקמ"ס, עכ"ל: (ו) שידליקנה, ולכן יש להחזיר אותם שיש להם צוונג"ל שאין כנר דולק אלא עד שפגיע לצוונג"ל, שלא לתן בחוכו ביום טוב אם לא קדם שמודליקו, מהרי"ל, אבל המ"א כתב דח"ל: דהרא"ש פתב אפי"ג גרם פבוי שרי כמי"ש סימן טלד סכ"ב הינו כשאינו נוגע בדבר הדולק אלא בגרם דבר החוצה לנה, דהינו כמי"ש באן שפניח סביבו דבר המעכב ההבדלה, אבל לא ימעט ההבדלה במה שלקח מנוטו שום חלק, כעון השמן והפתילה ששינתן פורמין הדליקה, והטעמיט מאחר מהם ממטה את סכפוי, ע"כ, לכן נ"ל דלא אסור הרא"ש אלא לקח מגוף דבר הדולק, אבל

משנה ברורה

שענה ודברך ככתל או במנוחה, גזרה שמה וקמ"ס, דהינו שישפשיקו להדליקו על פני שטח הכתל, והוא הולדה ומסתק: ג (יט) לתן סביבו וכו'. דלכתב סבין אסור, דמה שחותרה לשתיים ועושה לכל אחת גר בפני עצמו הוא בכלל תקון מנא, ולכתבה על ידי אור קדם הדלקה דמטר לכלי עלמא, ונדלקמן בסעיף ח, אינו רוצה, פי פנתו שישאר לו חתיכת גר להדליק עוד פצע אחרת, ואם ידליקנה באור ידלקו שתיים ולא ישאר מאומה: (כ) קדם שידליקנו, דאר"ע לגב דקמא לן בסימן טלד סעיף כב דגרם פבוי שרי, הינו שם שאינו נוגע בדבר הדולק, עין שם, אבל כאן נוגע בשענה (כז) שמוכנת פלה להדלקה, ולכן בין שחותר אותה ומקצרה ויבין שעושה אינה דבר סביבה שיכבה הפתילה כשפגיע לשם, אסור²⁰, זהו סברת (ג) המכתב, אבל כמה (ד) אחרונים חולקים על זה וסבירא להו, דאפלו לאחר שהדליקה גס"פן מטר לתן דבר המונע מלשורף, מאחר שאינו עושה מעשה בגוף דבר הנדלק: (כא) דבר המונע מלשורף, כגון שישן סביבו חול וכהאי גונא, והוא הדין דמטר לתחב אותו לתוך (כז) חול תחת בענין שאין בו משום עשית גמא, כמו שכתבנו בסימן תצח סעיף טז במשנה ברורה, כדי שפשיקו לחול ויכבה, ולפי מה שבאנו בשם כמה אחרונים דדבר המונע מטר לתן אפלו אחר הדלקה, יהיה מטר לתחב אותו בחול אפלו אחר הדלקה, אבל לא יבית הנה (כז) פצוונג"ל²¹ אחר הדלקה או להדפיק הנה בפתל בענין שיכבה כשיגיע לשם, דהרי כאלו חותר מן הנה, (כו) וזה

אסור לכלי עלמא לדעה ראשונה, מאחר שעושה מעשה בגוף דבר הנדלק כדי למהר פבוי, הרי בכלל מכבה: (כב) ויש מתירין לחתך וכו', הינו אפלו אחר הדלקה, וטעמם, דער באן (כט) לא אסור משום מכבה אלא במסתפק מן השמן שבנר בשעה שהיא דולק, ומשום שבשעה שמסתפק מכה אורו קצת, מה שאין כן בגר של שעה דבשעה שחותר למטה אינו נוגע זה להאור כלל ורק שאחר כך ימהר לקבות, וזהו רק בכלל גרם כבוי ושרי: (כג) וכן נוהגין, וכו'. (כט) אחרונים כתבו דנכון להחמיר בצורה ראשונה שאסור בדי"ט: (כד) על ידי סבין אסור, שעל ידי חתוכו עושה עוד פתילה להאיר, והרי בכלל תקון מנא (ל) אף על פי שאינו מכונן לקף:

